

Doporučení Rekonstrukce státu k připravované vládní novele zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Předseda vlády ohlásil po odhlasování prodloužení nouzového stavu dne 28.4.2020 přípravu novely zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, která by dala Ministerstvu zdravotnictví možnost zakázat nebo omezit činnost obchodů včetně nákupních center, výrobních provozoven a veřejné dopravy nebo regulovat hromadné akce. Ministerstvo zdravotnictví by také mělo získat pravomoc nařídít povinné používání ochranných prostředků nebo dezinfekce.¹

V této souvislosti si dovoluujeme zaslat vládě několik doporučení, které je vhodné při přípravě této novely zvážit:

1. Je zřejmé, že již dnes ust. § 69 zákona o ochraně veřejného zdraví (dále jen "ZOVZ") vymezuje přehled mimořádných opatření, která je oprávněn nařídít příslušný orgán ochrany veřejného zdraví (tedy i Ministerstvo zdravotnictví v souladu s § 80 odst. 1 písm. g) ZOVZ) při vzniklé epidemii nebo při nebezpečí jejího vzniku. Těmito opatřeními může být např. dle § 69 odst. 1 písm. b) ZOVZ: *„zákaz nebo omezení styku skupin fyzických osob podezřelých z nákazy s ostatními fyzickými osobami, zejména omezení cestování z některých oblastí a omezení dopravy mezi některými oblastmi, zákaz nebo omezení slavností, divadelních a filmových představení, sportovních a jiných shromáždění a trhů, uzavření zdravotnických zařízení jednodenní nebo lůžkové péče, zařízení sociálních služeb, škol, školských zařízení, zotavovacích akcí, jakož i ubytovacích podniků a provozoven stravovacích služeb nebo omezení jejich provozu”*.

Doporučujeme, aby se vláda držela smyslu a účelu § 69 ZOVZ a v případě jeho novelizace šla cestou doplnění či zpřesňování dílčích hygienických opatření nutných pro boj s epidemií.

2. I s ohledem na nedávný rozsudek Městského soudu v Praze (č. j. 14 A 41/2020) je třeba konstatovat, že oprávnění omezit základní práva a svobody v masivní míře by měla mít pouze a jen vláda a nikoli Ministerstvo zdravotnictví. Takové oprávnění by také mělo podléhat parlamentní kontrole. Tento mechanismus je v současnosti umožněn mimořádnými prostředky dle ú.z. č. 110/1998 Sb., Ústavního zákona o bezpečnosti ČR a zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona.

Pokud tedy vláda chce novelou rozšířit kompetence Ministerstva zdravotnictví takovým způsobem, že by mohlo Ministerstvo svými opatřeními významně zasahovat např. do práva podnikat a práva shromažďovacího, je vhodnější tuto pravomoc svěřit vládě, pokud půjde o opatření celorepublikového charakteru bez významného zásahu do základních práv (např. omezení hromadných akcí nad 100 osob, úprava podmínek nabízení služeb - rozestupy, dezinfekce, nošení roušek, kontroly na COVID na hranicích).. Ještě větší intenzita zásahů

¹ *Návrh novely MZd umožňuje omezit hromadné akce i dopravu*, ČTK, 29.4.2020, on-line: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/navrh-novely-mzd-umoznuje-omezit-hromadne-akce-i-dopravu/1885400>

do základních práv a svobod v době epidemie by měla být ponechána krizovému zákonu, případně jeho novelizaci.

Doporučujeme, aby novela ZOVZ svěřila kompetence, které by nad současný rámec ust. § 69 umožnily významné zásahy do práva shromažďovacího, práva podnikat a dalších práv, vládě.

3. Zákonné povinnosti stanovené v ZOVZ musí být v souladu s Listinou základních práv a svobod, včetně požadavku, že jsou základní práva omezována jen v nezbytné míře a že je šetřeno jejich podstaty a smyslu. Zmocnění k ukládání konkrétnějších povinností by neměla překročit princip, že povinnost je alespoň rámcově předvídaná zákonem, aby nedocházelo k vyprazdňování zákona.

Doporučujeme, aby novela ZOVZ stanovila jasný právní rámec pro to, aby byly povinnosti ukládány v souladu s Listinou a aby byla příslušná opatření předvídatelná a kontrolovatelná.